

Fontos tudnivalók

A módosított eljárási törvényről

Számos új, vagy jelentős mértékben megváltozott rendelkezést tartalmaz az év elejével hatályba lépett 1981. évi I. törvény, amely az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvényt módosítja. A törvény e főbb rendelkezéseiről a Minisztertanács Tanács Hivatalánál tájékoztattak.

A törvénymódosítás tovább növelte az ügyfél szerepét az eljárásban, megerősítette jogait, s egyben köteleseit is rögzítette. Elsőfokú eljárás általában az ügyfél kérelmére indul, például amikor az valamilyen engedélyt, kedvezményt, igazolást kér. Az ügyfél kérelmére az államigazgatási szerv köteles eljárni. A kérelem előterjesztésétől, illetve az eljárás hivatalból történt megindításától számított harminc napon belül dönteni kell. Ennél rövidebb ügyintézési határidőt bármely jogszabály, hozzászabhat, azonban csak törvény, törvényerejű rendelet vagy minisztertanács rendelet állapíthat meg. Ha az ügy olyan bonyolult, hogy nem lehet 30 napon belül dönteni, a határidő — legfeljebb újabb harminc nappal — meghosszabbítható. Az eljárás megindítását szolgáló kérelem benyújtásához sok esetben, több igazgatási ágazatnál nyomtatványok állnak rendelkezésre. Ezek kitöltésének módját az ügyintézőnek meg kell magyaráznia, illetve segítenie is kell a kitöltésben. Az ügyfélről nem lehet olyan adat igazolását kérni, amelyet az államigazgatási szerv nyilvántartásának tartalmaznia kell. Az ügyintézés megkönnyítésére a törvény korszerű technikai eszközök alkalmazását is lehetővé teszi, így jegyzőkönyv helyett az egyes eljárási cselekményekről hangfelvétel is készíthető.

Az ügyfél általában személyesen jár el az ügyében, de törvényes képviselőt, vagy meghatalmazottat is igénybe vehet. Meghatalmazott lehet hozzátartozó,

ügyvéd, vagy a szakszervezeti jogsegélyszolgálat munkatársa is.

Számos eset szükségessé teszi meghatározott személyek megjelenését. Számukra az idézést általában írásban adják ki, de ha az egyszerűbb és gyorsabb, távbeszélőn is közölhetik. A meghallgatni kívánt személynek a határnapot megelőzően legalább öt nappal meg kell kapnia az idézést, hogy a megjelenés lehetőleg ne akadályozza őt munkájában. Kialakult helyes gyakorlat, hogy nem egyetlen, meghatározott, hanem adott határidőn belül több időpontra idéznek valakit, aki így a számára legkedvezőbb időt választhatja ki.

Az ügyintéző köteles az ügyfelet meghallgatása előtt a szükséges felvilágosításokkal ellátni, jogaira és köteleseire felvilágosítani. E tájékoztatás alkalmával el kell magyaráznia, hogy az ügyet milyen eszközökkel és módon lehet a legegyszerűbben, a legkedvezőbben és a leggyorsabban intézni, de azt is, hogy a kedvező döntésnek esetleg milyen akadályai vannak. Fontos állampolgári jog, hogy az ügyfél bármikor tájékozódhassék az ügyében, és annak egész folyamatáról közvetlen tapasztalattal legyenek. Ezért az eljárások során keletkezett iratokba az ügyfél — vagy képviselője — bármikor betekinthet, és azokról másolatot készíthet.

Az államigazgatási szerv határozatot hoz a különféle ügyekben, illetve az eljárásban eldöntött kérdésekben. A határozat tartalmazza a döntést, annak indoklását, továbbá a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat lehetőségéről szóló tájékoztatást.

Az államigazgatási ügyek túlnyomó része az elsőfokú eljárással végérvényesen lezárul. Vannak azonban olyan esetek, amelyekben az ügyfél sérelmesnek tartja a hozott döntést, ezért a fellettes államigazgatási szervhez vagy a bírósághoz fordul. Az államigazgatási eljárásban az alapvető jogor-

voslati eszköz a fellebbezés. Fellebbezni az ügyben hozott elsőfokú határozat ellen lehet. Ha az adott ügy típusra vonatkozó jogszabály másként nem rendelkezik, a fellebbezést a határozat közlésétől számított 15 napon belül lehet előterjeszteni annál az államigazgatási szervnél, amely a határozatot hozta. A fellebbező nem köteles megindokolni a fellebbezését, elegendő annak bejelentése, hogy a hozott határozatot sérelmesnek tartja. Megkönnyíti azonban az államigazgatási szervek dolgát, ha a fellebbezés tartalmazza az indokokat. A fellebbezéssel megtagadott határozatot hozó köteles megvizsgálni, nincs-e indok és törvényes lehetőség arra, hogy az esetleges sérelmet saját hatáskörében orvosolja. Ha ugyanis ez megoldható, a sérelmes intézkedést maga a határozatot hozó szerv korrigálja. Ebben az esetben másodfokú eljárásra nem is kerül sor. A fellebbezés a határozat végrehajtását általában elhalasztja. A fellebbezés esetén a másodfokú határozat közléséig nem rendelhető el a végrehajtás.

Az ügyfél a jogerős határozat ellen úgynevezett felülvizsgálati kérelemmel is élhet. Saját érdekében akkor jár el helyesen, ha ezt az ügyben elsőfokú eljárás során terjeszti elő. Ott vannak ugyanis az ügyre vonatkozó iratok, amelyek nélkül a kérelem elbírálása lehetetlen, s így módon lehet a leggyorsabban elérni, hogy az elbírálásra jogosult szerv dönteni tudjon.

Az államigazgatási törvény, valamint más, magas szintű jogszabályok lehetővé teszik bizonyos államigazgatási határozatok bíróság előtti megtámadását. Ilyen esetekben erre az ügyfél figyelmét a határozatban fel kell hívni. Keresetindításnak csak a jogszabálysértés esetében van helye. Az ügyfél tehát választhat, hogy a jogerős határozatot jogszabálysértés miatt a bíróságnál támadja-e meg, avagy — hivatkozással a jogerős érdekvédelemre, méltánytalanságra — felülvizsgálati kérelmet nyújt be. Egyszerre kétféle jogorvoslati eljárás természetesen nem folyhat. Bírósági felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha az államigazgatási eljárásban az ügyfél a fellebbezés lehetőségét kimerítette, vagy a fellebbezés kizárt.

Növekvő érdeklődés a külpiaci áruk iránt

Növekszik a hazai vállalatok érdeklődése a világpiaci árinformációk iránt. Ezt bizonyítja az is, hogy a Konjunktúra és Piactudató Intézet felételeven megjelenő áru- és piaci tájékoztatóját az elmúlt évben csaknem kétszer annyian rendelték meg, mint a korábbi időszakban. A kiadvány a nversanvagok és a késztermékek főbb árai- ról tájékoztatja a szakembereket.

Mintegy négyszázötven gazdálkodó egység kapja meg a múlt év eleje óta az intézet egy másik tájékoztatóját, amelyben elsősorban a világpiaci áruk várható alakulásáról közölnek előrejelzéseket. Ez a kiadvány vázlatos áttekintést ad az ágazati áralakulásokról, a fő tendenciákról és az árinformációk mellett árfolyam-prognózzal is szolgál.

Árindexek címmel negyedévenként megjelenő másik tájékoztatójában az inté-

Morálfejlesztők

Sok mindent lehet fejleszteni: az ipart és a mezőgazdaságot, vállalatokat és üzeme- ket, sőt, a legújabb pedagógiai szaksláger szerint a képességeket is. Ezt ugyan eddig is tudtuk, de ez utóbbi fejlesztés — valljuk be: csúnya, elkoptatott szó! — a „tehetség gondozás” kifejezéssel párosulva napjaink legaktuálisabb oktatási kérdéseinek egyikévé vált. Olyannyira, hogy tavaly például a Művelődési Minisztérium, a Magyar Pedagógiai Társaság és az Országos Pedagógiai Intézet pályázatosorozatot is hirdetett gyakorló pedagógusoknak — éppen ebben a témakörben.

Beszélgetőpartnerem nehezen áll kötélnek. Nem szerénykedik: munkájának fontosságát nem egyéni, hanem társadalmi szempontból ítéli rendkívülinek, ám így következtetése szerint elsősorban nem vele (pontosan: munkatársával — feleségével — együtt velük) kell elsősorban foglalkozni, hanem a képességek fejlesztés és a tehetséggondozás sajátos aspektusainak tölük független bemutatásával.

A feldolgozás azonban jelen esetben elválaszthatatlan az önk munkájától... — Csak annyi történt, hogy tavaly első díjat sikerült kapnunk egy másik, az országos pedagógus újítási pályázaton, s a szociális képességek fejlesztésével kapcsolatban az általános iskolai harmadik-negyedik osztályban végzett kísérleteinket a másik pályázatra csak felsőtágra, ötödikre — „továbbfejlesztve” adtuk be.

Újra első díjat kaptak érte...

Lajkó Lajos, az ászóthalmi iskola igazgatója szinte zavarba jön. Azaz újfent röstelni látszik, hogy ketten személye is lényeges lehet. A szakma megszólaltak sajátosan szent révületével máris érvel, kifejt, elemez: — Abból indultunk ki, hogy minden emberben kell lenni olyan képességeknek, amelyek tulajdonképpen mindnyájunkban megtalálhatók. Ezek a szociális képességek. Dolgozatunk címe (A szociális képességek fejlesztése az általános iskolai osztályfőnöki órákon) szerint is többek között a kapcsolatteremtés, az empátia, a döntés, az eszmékért lelkesedés képességeit vizsgáltuk.

(Egy mondat a dolgozatról: „Az iskolai értékrend gyakran egyoldalúan csak az értelmi képességeket ismeri el, és kevesebbet törődik a szociális képességekkel.”)

— Az iskolának jelentős mértékben át kell vállalnia

a családoktól az úgynevezett szocializációs feladatokat. A feleségem színjátszó csoportot vezet, ott ragyogó alkalom nyílt úgynevezett szociodramatikus és szituációs játékokra is. O a gyakorlati ember, ő végez, én mondom, csak mondom az elméletet...

— Hogyan festett mindez a gyakorlatban?

— Az ötödikes osztályfőnöki órákon játékosan végeztük a vizsgálatot. Egy megtörtént esemény során elletett viselkedésformákat kellett visszaadniuk a gyerekeknek, vagyis eljátszaniuk azt, ami valójában megtörtént. Utólag természetesen a lényeges erkölcsi kérdésekben állást kellett foglalniuk, mi ezeket elemeztük. E játékokat felvettük magunkra, ennek külön inspiráló ereje lett a későbbiekben. Mindegyik „akció” morális jellegű volt: például az otthon látott-hallott viselkedési stílusok interpretálásával egy családi este hangulatát a gyerek saját értékeit felszínre hozva mutatja be, egyszerre imitál és ítélkezik. Utána az a szomszéd bocsát, és minősíti annak magatartását. Ahogyan a tanuló ilyen helyzetekben megnyilvánul, lélektanilag szempontból óriási jelentőségű.

— Csak szem és fül kell a felismeréshez...

— Természetesen. A későbbiekben, a kamaszdni kezdő hetedikeseknél-nyolcadikosoknál az életkor természetes „csibészégei” fel- erősödven még nagyobbak a lehetőségek. Persze bizalomra, a pedagógusj személyiség legteljesebb érvényesítésére

nélkülözhetetlen szükség van.

(Újabb részlet a dolgozatról: „A feltáráshoz a szociometria módszerét, a bell-téshez a hagyományos pedagógiai módszerek mellett a felszűségeit, az agresszivitást, az érdektelenséget leginkább kiküszöbölő szociodramatikus játékokat alkalmaztuk... Többek között azt kívántuk megtudni: e sajátos képességeket illetően, kik azok a tanulók, akik viselkedési modellként szolgálnak, és milyen képességek alapján?”)

Olyan alapvető etikai döntésekre kényszerültek a kísérletben részt vevők, mint például a közös pénz elosztása, vagy a felelősség vállalásának közvetett kénysze-re egy kínos — lopási — szituációban.

— Az osztályfőnöki órák kihasználtsága elég régi gond. Ugyis fogalmazhatnk, ebből keletkezett minden.

— Azért ennél mintha többre lenne szó...

— Mi csak azt a „ziccert” szeretjük volna kihasználni, ami eleve adott volt. A szociális viselkedésformákban az eleve meglévő képességeket vizsgálni, és így a magunk szerény módján hozzájárulni a személyiség fejlődéshez.

Lajkó Lajos (aki mellékesen két évvel ezelőtt doktorált pszichológiából) feleségével együtt — pályadíj ide, szerénység oda — ennél jóval többet tett. Jöszerevel járatlan úton végezték el az első lépéseket. Az ember tudatos, szervezett morális fejlesztésének útján.

Domonkos László

Csongrádon

Magyar—kubai barátsági nap

A kubai forradalom győzelmének évfordulója alkal- mából barátsági delegáció érkezett tegnap, csütörtökön Csongrádra. A vendégeket: Jose Elias Planells-t, a budapesti kubai nagykövetség másodtitkárát és Raul Torricella-t, a nagykövetség munkatársát a Hazafias Népfront városi bizottságán

Vargha András, a városi pártbizottság munkatársa, dr. Alács Sándor tanácselnök-helyettes, Sturcz Mártoné, a HNF megyei bizottságának munkatársa, Lovas István, a HNF városi bizottságának elnöke és Vincze Mária, a HNF városi bizottságának titkára fogadta.

A kölcsönös üdvözlések után a ellátottság és vendéglátók kiadottak a HODI-KÖT csongrádi üzemegységébe. Itt Keller János, az üzemegység vezetője, a párt-szervezet titkára fogadta őket. Keller János tájékoztatót adott a termelő egy- ség fejlődéséről, mai gazda-

sági tevékenységéről, eredményeiről és az itt dolgozó nők szociális helyzetéről, munkakörülményeiről. Ezután a vendégek megtekintették a quarat.

Az ebéd után az üzemegység dolgozó, szocialista brigádjai közül többen bekapcsolódtak a találkozó programjába. Elkor Vincze Mária tájékoztatta a vendégeket Csongrád fejlődéséről, gazdasági és kulturális életéről, majd kötetlenül beszélgettek.

Délután 3 órakor kezdődött az ünnepi megemlékezés a városi ifjúsági házban a kubai forradalom győzelmé évfordulójának tiszteletére. Vallyon Aladár, a városi párt-vegrehajtóbizottság tagja, a Batsányi János Gimnázium és Óvónői Szak-közéiskola igazgatója mondott ünnepi beszédet. A résztvevőket köszöntötte Jose Elias Planells is.

A kubai küldöttség délután visszautazott Budapest-ség fejlődéséről, mai gazda-

Fasírt, hús nélkül

A Vendéglátóipari Országos Szövetkezeti Központnak a Zala megyei Pácsa köz- ségben működő élelmiszer- ipari üzemében hús nélküli fasírtport gyártását kezdték meg. A különböző természe- sű alapanyagokból készülő izletes készítményt idehaza vásárolta, de már eljutott Svédországba és Kanadába

is. Piackutatásaikra alapoz- gos rövidesen kis tételekbe csomagolva kapható lesz a hazai élelmiszerboltokban is. Az egészséges táplálkozás elősegítésére az év első felében 250—300 tonnát ad- nak át a kereskedelemnek. Később, a keresletnek meg- felelően évenként kétezer tonna fasírtport tudnak elő- állítani.

Propagandisták figyelmébe

A kultúra tárgya pontosan körülhatárolható, de maga a fogalom vitatott. Több mint kétszáz kultúra definíció létezik és a kultúra fogalmának helyének, szerepének meghatározása igen sok vitát váltott ki hazánkban is.

Vitányi Iván munkája — Társadalom, kultúra, szociológia — egy új tudományág, a közművelődés-tudomány sokoldalú, elméleti megalapozásának, kifermálásának igényével lép fel. Maga a szerző is vállalja, „hogy nemcsak a kultúra fogalmát, de a vele szorosan érintkező többi kategóriát is (művelődés, közművelődés, érték, életmód, kommunikáció) egységes rendszerbe foglalja.” A mű tisztázza azt is, hogy a különböző nevek alatt jelentkező értelmezésekben, vizsgálatokban egy egységes folyamatról van szó: a művelődés, a közművelődéssel foglalkozó tudományág kialakulásáról. A tanulmány értékét aláhúzza az a szemlélet, amely kifej- jezi, hogy a valóságban nemcsak egyetlen egy kultúra létezik, hanem több, amelve- ket az érték-gondolkodás- magatartás-szemlélet minőségi fokozataival mutat be.

Abból a célból indul ki, hogy ezeket a fogalmakat az élet minden területén egysé- gesen tudjuk használni.

Fontos ez, hiszen például a pártoktatás különböző formáiban — legyen az a gazdasággal, vagy éppen a nemzetközi élet kérdéseivel foglalkozó — a gazdaság, a politika mellett mindig felme- rül a társadalmi tevékenység rendszerének vizsgálata- nál a kultúra fogalmának, helyének és szerepének az értelmezése. Még olyan ka- tegóriáknál is, mint az élet- színvonal — amelyet szigorú mennyiségi mutatókkal mérünk — a propagandista nem kerülheti meg a fogalom anyagi értelmezésekor a formai és a tartalmi kérdéseket; az életforma és az életmód alakulásáról is beszélnie kell, vitára kell kész- tetnie hallgatóit.

Mindezekhez Vitányi Iván könyve — amely a Kossuth Könyvkiadó gondozásában jelent meg — hasznos segítséget nyújt a pártoktatásban tevékenykedőknek és mind- azoknak, akik a kultúra, a szocialista művelődés, köz- művelődés elméleti kérdései iránt érdeklődnek.

Rózsa János
propagandista